

**„Milyen okos, milyen ügyes,
a legkisebb ugrifüles!”
Csukás István**

Mozgás – Játék – Öröm

**Ugrifüles Óvoda
Pedagógiai Programja**

***1091 Budapest,
Hurok u. 9.***

TARTALOM

I. Bevezető	2.
II. Gyermekkép, Óvodakép	
1. Gyermekkép	3.
2. Óvodakép	4.
III. Az óvodai nevelés feladatai:	
1. Az óvodai nevelés általános feladatai	5.
2. Az egészséges életmód alakítása	5.
3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	6.
4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés-és nevelés megvalósítása	7.
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei:	
1.Személyi feltételek	9.
2.Tárgyi feltételek	10.
3.Az óvodai élet megszervezése	10.
4.Az óvoda kapcsolatai	13.
V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	15.
1.Játék	16.
2.Verselés, mesélés	18.
3.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	20.
4.Rajzolás, mintázás, kézi munka	23.
5.Mozgás- Játék- Öröm	26.
6.A külső világ tevékeny megismerése	38.
7.Munka jellegű tevékenységek	40.
8.A tevékenységekben megvalósuló tanulás	42.
VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	44.
VII. Gyermek és ifjúságvédelem	45.
VIII. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység	48.

I. Bevezető

Óvodánk - Ugrifüles Óvoda - a budapesti Ferencvárosi Önkormányzat által fenntartott, részben önállóan gazdálkodó intézmény, 1960-ban épült, a József Attila lakótelep első óvodájaként. Lakótelepünk zöldövezeti, udvarunk tágas, jól felszerelt, a gyermekek mozgásigényét maximálisan kielégíti. Intézményünk négy csoportos, gyermeklétszámunk 88 főre tervezett, évek óta túljelentkezés van, ami jelzi a szülők elismerését.

Az **óvoda-család** jó kapcsolat kialakítására igen nagy figyelmet fordítunk, szem előtt tartva a családi nevelés fontosságát, szeretetteljes fogadtatással megkönnyítve, anyás beszoktatással segítve az „óvodássá válás” időszakát. A családok szociokulturális háttere igen változatos képet mutat, anyagi körülményeik beszűkítik kulturális lehetőségeiket is. Így az óvoda vállalja fel azt a feladatot, hogy változatos élményekhez (színházlátogatás, könyvtárlátogatás, Planetárium, kirándulás, sportverseny) jutassa gyermekeiket. Lakótelepünk egyre több idegen nemzetiségű család telepedik le. Óvodánkban évek óta nevelünk migráns gyermekeket – vietnami, kínai, török, arab – ismertetjük meg őket a magyar nyelvvel, mentalitással, az óvodai szokásokkal a többi gyermekkel, szülőkkel egyaránt.

II. Gyermekkép, óvodakép

1. Gyermekkép:

A **gyermeki személyiséget** úgy értelmezzük, hogy egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, s ennek megfelelően lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Óvodánkban különös hangsúlyt fektetünk az egészséges életmódra nevelés keretén belül a **testi képességek fejlesztésére**, a prevenció, korrekció testnevelésre.

Mindezek alapján a következő értékek átadását tartjuk fontosnak:

- a. Hazaszeretetre, magyarságtudat kialakításra nevelésen belül:**
 1. kulturális értékek megőrzésére nevelés – szép magyar beszéd, népi mondókák, versek, mesék, dalok, hagyományok (advent, farsang, tavaszköszöntő, stb.)
 2. a természet szeretete, gondoskodás a természet értékeiről, annak védelméről; az ember és a természet harmonikus kapcsolatára való törekvés.
- b. Humanizmusra nevelés** – egymás elfogadása, tisztelete, megbecsülése, a másság elfogadása; tolerancia – személyes, pozitív példaadáson keresztül.
- c. Interperszonális, erkölcsi normák:** személyes méltóság védelme, - gyermek jogok! – élet- és egészség védelme; nézetek, szokások tisztelete, együttérzés, igazságosság, gyengébb segítése, védelme.
- d. Pedagógus modell-értékei:** (Etikai kódex alapján) „emberszeretet, empátia, önzetlenség, másság elfogadása, optimizmus, derű, határozottság, rugalmasság, nyíltság, tudatosság, szervezőkészség, kreativitás, szakmai igényesség, szakmai alázat, önismeret, felelősségvállalás, természettisztelő magatartás és életvitel” (1)
„Aki nevelni akar, legyen maga is nevelt. Senki sem képes személyiséggé nevelni, aki maga nem az!” (2)
- e. Akarati élet normái:** fegyelmezettség, önfegyelem, önállóság, döntésképeség, feladat- és szabálytudat, kudarctűrés.

2. Óvodakép

NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK tartalmazza mindazon nevelési céljainkat és feladatainkat, amelyeket a gyermekekkel – a gyermekek érdekében kívánunk megvalósítani; vagyis: az életkori és egyéni sajátosságaik figyelembevételével segítjük személyiségük harmonikus fejlődését, szociális-értelmi érettségük alakulását, kiemelt szerepet szánva a **testi képességek mindennapi, tervszerű fejlesztésének, a mozgás szeretetére építő életvitel, életmód megalapozásának.**

Feladatunk:

- **Érzelmi biztonság** feltételeinek biztosítása: családból az óvodába kerülés pozitív élményének kialakítása az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtésével (anyás beszoktatás, elfogadó pedagógiai attitűd, életkorhoz igazodó óvodai élet)
- A család nevelőmunkája és az óvodai **nevelés közelítésére** való törekvés (családi háttér ismerete, pozitívumok megerősítése, szükség esetén segítségnyújtás)
- **Pozitív magatartási modellek, szükséges tevékenységek** modelljeinek megmutatása – egymás iránti bizalom alakítása.
- **Önállóságra nevelés.**
- **Konfliktusmegoldó képességek** alakítása – másság elfogadása – egyéni és közösségi érdekek összevetése – mintaadás: konfliktusok megoldására.
- **Csoportszokásokhoz** való alkalmazkodás képességének fejlesztése – életkorhoz igazodó, betartható szokásrendszer.
- Az egyéni **szükségletek** kielégítésének segítése.
- A kulturált **életmód** szokásainak elsajátítására nevelés személyes példaadással.
- **A gyermekvédelmi feladatok** ellátása – Gyermeki jogok az ENSZ által 1959-ben deklarált közleménye és az 1997. évi XXXI. gyermekvédelmi törvényben megfogalmazottak alapján.
- Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, különös tekintettel, a **mással nem helyettesíthető** játékról.
- Lehetőséget biztosítunk, hogy a migráns gyermekek megismerhessék egymás kultúráját.

III. Az óvodai nevelés feladatai

1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Nevelési feladatunk az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és közösség(i) nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- A gyermek fejlődése, melyhez egészséges és biztonságos környezetet alakítunk ki a megfelelő tárgyi és személyi feltételek biztosításával.

Feladatunk:

- Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, ezért óvodai nevelésünk feladata a gyermek testi-lelki fejlődésének elősegítése.
- Fontosnak érezzük az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítását, a helyes életritmus megszervezésével.
- A gyermekink gondozása, testi, lelki, szükségleteinek, mozgásigényeinek kielégítése az életkornak megfelelően történik.
- A harmonikus, összerendezett mozgás érdekében, a gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítését biztosítjuk.
- A szervezet ellenálló képességének növelése, a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése /sokat tartózkodunk a szabadban/.
- A helyes táplálkozás (gyümölcsnapok) és a kulturált étkezés megismerése megvalósul a mindennapjainkban.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat alakítunk ki.

- Megfelelő szakemberek bevonásával- szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Fejlődés várható eredményei:

- **Legyen viszonylagosan önálló:** tisztálkodásban, tisztasági eszközök megválasztásában, rendeltetés-és funkcióbeli használatában – öltözködésben, a helyes sorrendiség megválasztásában, az időjárási körülményeknek megfelelő ruházat kiválasztásában, gombolásban, fűzésben, kötésben – önkiszolgálásban, terítésben, hajtogatásban – evőeszközök használatában, kiszedett, kért ételmennyiség megítélésben.
- **Tudjon** természetes testtartással asztalnál ülni, és csendben közlekedni.
- **Segítsen** a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységben; a környezet tisztántartásához szükséges eszközök megválasztásában és használatában a rend megőrzése érdekében.

3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Célunk:

- A családi, biztonságos, derűs légkör megteremtése, folyamatos napirend, rugalmas életritmus biztosításával.

Feladatunk:

- Az interperszonális kapcsolatok: óvónő- gyermek, dajka- gyermek, gyermek- gyermek alakítása. Az ehhez szükséges kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az óvónő /felnőtt/ modellhatásán keresztül és szoktatás révén – a természetes különbségek elfogadása, tisztelete, tolerancia a gyermek óvodai beilleszkedésének az elősegítése, gyermekvédelmi feladatok.
- Az én-kép, önismeret, önértékelés fejlesztése a gyermek megnyilvánulására, teljesítményére adott konkrét, pozitív megerősítés által, teret engedünk az önérvényesítő és önkifejező törekvéseknek.

- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak fejlesztése, közös élményekre épülő, együttes tevékenységek során szokás- és normarendszer megalapozása.
- Az enyhén értelmi, érzékszervi, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos törődést igénylő gyermekek fokozott figyelemmel történő nevelése, szükség esetén szakszolgálat igénybevétele (Pedagógiai Szakszolgálat, logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus)
- Az érzelmi átélés, az érzelmek felismerése és azok feletti kontroll képességének alapozása.
- A nyelvi, kommunikációs képességek fejlesztése, mintaadás e területen is.
- A közös élményekre alapuló tevékenységek gyakorlása, mint pl. az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, figyelmesség és akaratának ezen belül önállóságának, önfegyelmének kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának, szokás és normarendszerének megalapozása.

Fejlődés várható eredményei:

- Meg tudják szólítani a felnőttet, társaikat, tisztelettudóan köszönjenek, válaszoljanak – egymást is hallgassák meg türelmesen.
- Ismerjék, értsék az óvónő (felnőtt) kommunikációs, metakommunikációs jelzéseit, kövessék utasításait – alakuljon ki a teljes és kölcsönös bizalom.
- Váljék természetes szükségletükké a közös tevékenység, alakuljon ki a közösségi én-tudat – ünnepek, hagyományok, távlatok pozitív élményének befogadása.
- Érdeklődjenek egymás iránt.
- A közösség számára a csoport érdekében vállaljanak feladatot, amelyet akkor is végezzenek el, ha már nem köti le őket illetve nehézséget jelent számunkra a feladatvégzés.
- Legyenek képesek a belátásra, bízzanak önmagukban és a társaikban.
- Legyenek képesek az önálló véleményalkotásra.

4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés-és nevelés megvalósítása

Célunk:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.

- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, és azok megválaszolása.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Feladatunk:

- A kommunikáció különböző formáinak alakítása, helyes mintaadással, beszélő környezettel, szabálykövetéssel, természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával.
- Testi, lelki, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása, a megszerzett ismeretek rendszerezése a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása.
- Kognitív képességeik fejlesztése (megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) alkotó képesség fejlesztése élethelyzetekben való gyakorlása.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés – különös tekintettel a felzárkóztatásra és a tehetséges gyermekekre.
- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése – beszédértés, beszédindíték, metakommunikációs jelzések értése.
- Játékban adódó fejlesztési lehetőségek kihasználása.
- Az óvónő modell szerepének tudatos megvalósítása a nap folyamán.

Fejlődés várható eredményei:

- Nyelvtanilag helyesen, érthetően közölgék gondolataikat, kéréseiket, mondanivalójukat.
- Megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezzék ki magukat.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról, környezetükről – ismereteiket gyakorlatban is tudják alkalmazni.
- Kognitív képességek fejlettségi szintje biztosítsa az iskolai életre való alkalmasságot.
- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének a kialakulása.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

1. Személyi feltételek

Testületünk 15 fő: 9 felsőfokú végzettségű, főállású óvodapedagógusból, 4 pedagógiai munkánkat segítő, főállású, szakképzett dajkából és 2 konyhai dolgozóból tevődik össze. Kollégáink többnyire évek óta együttnevelő óvodapedagógus párosok és állandó, szakképzett dajkájuk lehetőség szerint felmenő rendszerben dolgoznak. Ugyanazok fogadják, majd engedik iskolába a gyerekeket. Ez az állandóság segítséget jelent a családok, gyermekek sokoldalú megismerésében, a nevelőpárosok kialakulásában.

Az utóbbi években kezd fiatalodni a testület, lendületet, újítkedvet hozván közénk.

Kiemelt figyelmet fordítunk **szakmai megújulásunkra**, így több kollégánk szerzett óvónői diplomája mellé egyéb szakképzettséget: drámapedagógusi, fejlesztőpedagógusi, mozgásfejlesztő- gyógy-testnevelői szakon. Ebből következik, hogy nevelőtestületünk nyitott minden szakmai kezdeményezés iránt, innovatív kezdeményezéseivel (részfolyamatos napirend bevezetése, anyás beszoktatás, előadás-bemutatók vállalása) szakmai rangot vívott ki magának a fővárosban és a kerületben egyaránt. 1993 óta intenzíven kezdtünk el foglalkozni az egészséges életmódra nevelés területén belül, a mozgásos játékkal, tornával, melyek hozzájárulnak a harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Óvodaorvosunk lesújtó vizsgálati eredménye és lakótelepi gyermekeink mozgás-szegény életmódja motivált e terület kiemelésére. Kellő szakmai előkészítés és szervezési feladatok után, a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás jellegét és fejlesztési célját tekintve minden nap más-más testi képesség fejlesztése kap hangsúlyt így: a motoros képességek, mozgáskoordináció, valamint fontos a kondicionálás és a mozgásműveltség alakítása, stb.

Az óvoda működését segítik a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai (logopédus, fejlesztőpedagógus). A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködésével történik.

A migráns gyermekeknek lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

2. Tárgyi feltételek

Tárgyi feltételeink alakulását befolyásolja az a tény, hogy óvodánk 1960-ban, az akkori építészeti követelményeknek megfelelően épült. Termeink, öltözőink mérete kicsi, ezért pedagógiai célunk megvalósítása érdekében komoly szervezési feladatokat látunk el. Belső erőből, de főleg pályázati összegekből próbáljuk a hiányokat enyhíteni, s mindent elkövetni annak érdekében, hogy a szülők bizalmát továbbra is élvezzük, gyermekeink szeressenek óvodába járni és szakmai fejlődésünk töretlen maradjon.

Több éves munka eredménye, menedzselése következtében épült meg tornatermünk, **belső erőből**, sok gyermekszerető ember összefogásával. Igyekszünk maximálisan kihasználni, tornaeszközöket, fejlesztő eszközöket beszerezni, bővíteni.

Az udvar fontos szerepet kap a mozgás szeretetére nevelésben, az ott található eszközök folyamatos bővítése, állagmegóvása állandó feladatunk.

3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai csoportok kialakításakor figyelembe vesszük a **szülők igényeit** (testvérpárosok, lehetőség szerint azonos bölcsődéből jövők). A szervezés alapja – a hagyománnyá vált – felmenő rendszer, amely megszünteti a korcsoportisméltés miatti csoportváltást, biztosítja a gyermekek nevelésének, fejlesztésének folyamatosságát, partnerré teszi a szülőt a nevelésben. Óvodánkra a **vegyes életkorú csoportok** jellemzőek, lehetőségeinkhez képest arra törekszünk, hogy egymáshoz közeli korosztályokból alakítsunk csoportokat.

A folyamatos napi- és heti rend hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlen biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez.

Kialakításánál legfőbb szempontunk a játék. Ügyelünk arra, hogy szabadidős tevékenységeiket spontán válasszák meg, ha segítségre szorulnak a gyerekek vagy tanácstalanok, ötleteket adunk.

Érvényesül napirendünkben a rugalmasság és a folyamatosság. Különböző tevékenységi formákban megfogalmazott feladatokhoz igazodik, figyelembe véve az egyéni és helyi igényeket.

Mozgásos óvoda lévén minden nap lehetőséget adunk, hogy az udvaron, vagy a tornatermünkben, akár dalos-, nagymozgásos játékokat játszunk.

Igyekszünk a gyermekekkel minél több időt a szabad levegőn tölteni, így az évszakok változásához is rugalmasan alkalmazkodunk. Minden évszakban lehetőséget biztosítunk kirándulásokra, sétákra.

Napirend:

- Jól szervezett és átgondolt napirenddel biztosítjuk gyermekeink egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételeket, gyermekeink érzelmi biztonságát.
- Részfolyamatos napirenddel az a célunk, hogy közelítsünk a családi életben gyakorolt és bevált folyamatosság felé, a gyermekek számára biztosított tevékenységek gördülékenyebbé váljanak, kiküszöböljük a felesleges várakozást (a holt időt).
- A napirend kialakításánál figyelünk a tevékenységek közötti harmonikus arányokra, különös tekintettel a játékos mozgásformák beiktatására.
- Az egész nap során szem előtt tartjuk a szabad játék fontosságát.

	09.01.-05.31.	06.01.-08.31.
Szükség szerint ügyelet	6.00-7.00	6.00-7.00
Szabadjáték, szabadon választott tevékenység, gondozási teendők – folyamatos étkezés – kezdeményezések egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe vevő differenciált tevékenységek	7.00-10.00	7.00-10.00
Mozgásfejlesztés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, udvari játék, mozgás a szabadban	10.00-12.00	10.00-12.30
Gondozási teendők, étkezés, verselés, mesélés, pihenés	12.00-15.00	12.30-14.30
Folyamatos ébredés, gondozási teendők, uzsonna, szabadjáték, szabadon választott tevékenység	15.00-17.00	14.30-17.00
Szükség szerint ügyelet	17.00-18.00	17.00-18.00

Heti rend:

A tevékenységek rendszere	Mindennapi tevékenységek	Kötetlen tevékenységek	Differenciált tevékenységek szervezése
A hét minden napján bármely tevékenység lehet a gyermekek igényeitől és a lehetőségektől függően.	Mozgásfejlesztés	Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás – mintázás –kézi munka.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc. Külső világ tevékeny megismerése nagyoknál témától és körülményektől függően. Egyéni fejlesztések szükség szerint.

Az irodalmi nevelésen belül a verselés-mesélés mindennap elalvás előtt is történik.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés az egész nap folyamán, a gyermekek érdeklődésére épülő folyamat.

A mozgás kiemelt feladat, illetve tevékenység. Ezért a hét minden napján élünk azokkal a lehetőségekkel melyek spontán, vagy szervezeten adódnak.

Csoportdokumentáció:

- Felvételi előjegyzési napló
- Óvodai törzskönyv
- **Csoportnapló:**
 - Csoport életkori sajátosságai
 - Napirend
 - Heti rend
 - Nevelőmunka tervezése

- Nevelőmunka értékelése
 - Tanulási tevékenységek tervezése
 - Éves terv
 - Tematikus keretterv
- **Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció 22/2013.(III.22.) EMMI rendelet 18.§. 93/A. § (1) módosítása alapján**

Egyéni megfigyelés tartalmazza:

- ✓ a gyermek anamnéziséét,
 - ✓ a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
 - ✓ a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
 - ✓ amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
 - ✓ a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
 - ✓ a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.
- Tankötelezettség megállapításához szükséges szakvélemény
- **Felvételi, mulasztási napló**

4. Az óvoda kapcsolatai

1. **Család – óvoda kapcsolata:**

A családi nevelés pozitívumaira építve segítjük a gyermekek fejlődését. Törekszünk a családdal való szoros együttműködésre.

Kapcsolattartás formái:

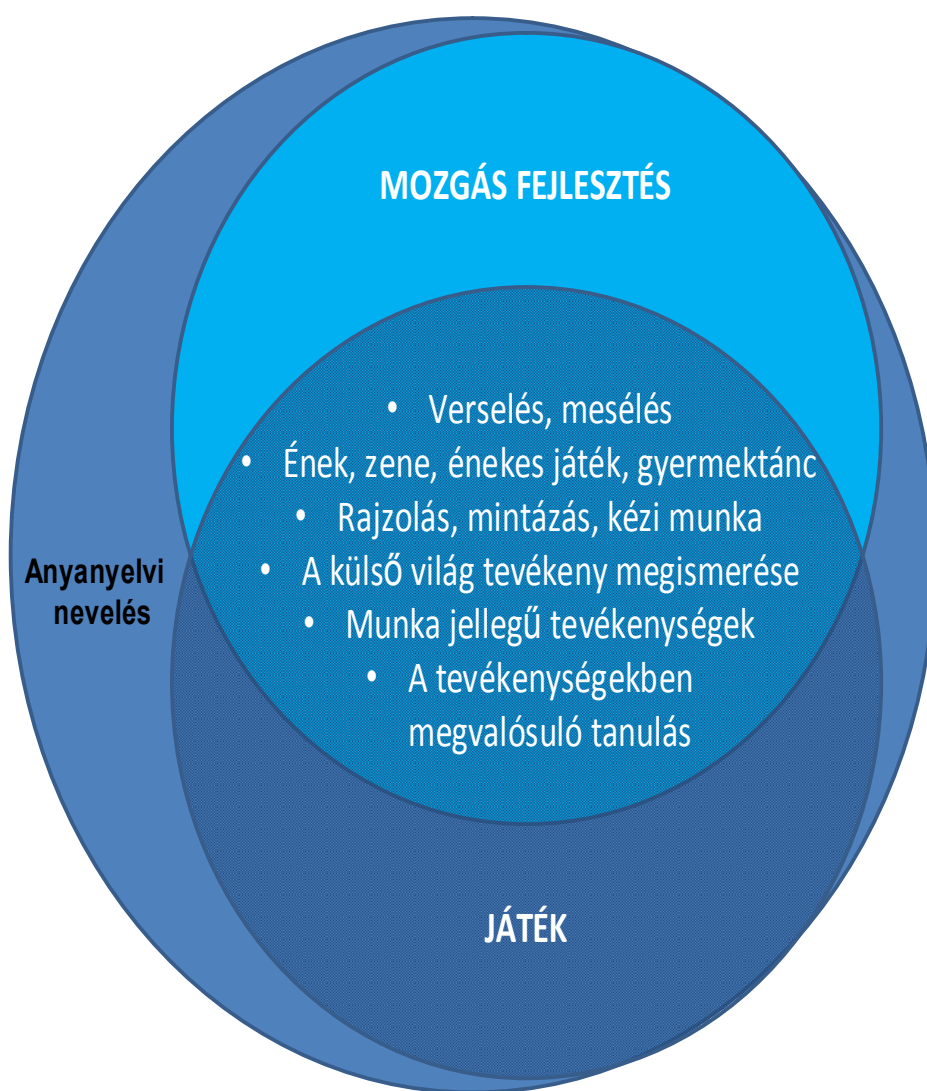
- **Beiratkozásnál:** beszélgetés, környezettanulmány készítése (indokolt esetben gyermekvédelmi felelős bevonásával)
- **Anyás beszoktatás:** érzelmi kapcsolat kialakítása gyermek-szülő felé
- **Családlátogatás:** óvodai élet során szükség szerint.
- **Napi kapcsolattartás:** folyamatos információátadás, tájékoztatás (elektronikus, szóbeli, papír alapú)
- **Szülői értekezletek:** pedagógiai tájékoztatás, óvodára-csoportra vonatkozó programok ismertetése (kirándulás, bábelőadás, könyvtár és

múzeumlátogatás), szülői javaslatok, vélemények, kérések meghallgatása.

- **Fogadó óra:** igény és szükség szerint.
- **Óvodánk ünnepei:** Ugrifüles napok, Anyák napja, Évzáró- Ballagás.

2. **Bölcsőde – óvoda:** kapcsolattartás célja az átmenet megkönnyítése, előzetes ismerkedés, információszerzés a gyermekről.
3. **Óvoda-óvoda:** információáramlás biztosítása, továbbképzéseken, mentori nyílt napokon való részvétel. Gazdasági egységgel az intézmény működtetése érdekében.
4. **Óvoda-iskola:** az átmenet megkönnyítése érdekében; iskolalátogatások, közös programok, ismerkedések, játékos délutánok.
5. **Orvos-védőnő:** prevenciós, korrekciós szűrés, folyamatos felülvizsgálat, kontroll.
6. **Pedagógiai koordinátor:** folyamatos kapcsolattartás, szakmai konzultáció.
7. **Logopédus, Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő:** speciális fejlesztést igénylő gyermekeink érdekében, igény és szükség szerint.
8. **Óvoda - Közművelődési intézmények:** tágabb környezetünk megismerése, a kultúra átadása, megőrzése.
9. **Fenntartó:** kapcsolatunk a kölcsönös bizalom és megbecsülés alapján történik biztosítva a kétirányú információáramlást.
10. **Óvoda – Sportlétesítmények:** a Toronyház utcai Jégcsarnokban évek óta tartott ingyenes korcsolya oktatás maximális kihasználása. Igény szerint lehetőséget kapnak a szülők arra, hogy elvihetik óvodásainkat a Lobogó tanuszodába délutáni időpontokban.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

1. Játék

„A gyermek kis világa a családi miliő a nagy világmodellje. Minél intenzívebben alakította a család a gyermeket, a felnőtté vált gyermek annál inkább hajlamos lesz érzelmileg korábbi kis világát látni a nagyvilágban.” (3)

„A kisgyermek **első, valódi játszótársa** a családban és az óvodában is a felnőtt, a szülő, az óvodapedagógus.” (4)

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A kisgyermek játékában belső feszültségek, konfliktusok, érzelmek, indulatok (félelem, harag, bizonytalanság, tehetetlenség érzése, féltékenység, stb.) külső hatások, vágyak tükröződnek.

A tevékenység közben a gyermekek fejlődnek, a játékkal **jártasságok, készségek, képességek alakulnak**, önállósodnak, munkavégzésük pontosabb lesz, konfliktusaikat meg tanulják rendezni.

Célunk:

- Adjunk pozitív utánozható játékmintákat.
- A gyermekek gondolkodásmódját, élményeit elfogadjuk és azokat a játékban érvényesülni hagyjuk.
- A változó játéktémákhoz alkalmazkodjunk, és azok megvalósulását segítjük.
- Játsszunk többen, együtt működve sokféle tartalmas játékot.
- Konfliktusmegoldásaik sikeresek legyenek, fogadják el egymás ötleteit.
- A kisgyermek elemi pszichikus szükséglete - a szabad játék – hosszantartóan és zavartalanul elégüljön ki.
- Biztosítsuk minden gyerek számára a játéköröm átélését.

Feladatunk:

- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- A megfelelő csoportlégkör, hely és idő biztosítása.
- A gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagok, eszközök biztosítása.
- Élményszerzési lehetőségek megteremtése.

- Együttjátás igény és szükség szerint /gyermek – felnőtt/
- Napirendünkben a szabadjáték túlsúlya érvényesüljön.
- Derűs együttműködő játékfolyamatokat a napirend kedvéért sem szakítunk meg.
- Közös élményszerzési lehetőséget biztosítunk, a különböző játékformákhoz.
- Tájékoztassuk a szülőket a játék, nevelő, és fejlesztő értékéről.
- Azokat a gyermekeket, akik a játékidőben is irányítást várnak tőlünk, megpróbáljuk beajánlani a kreatívabb gyermekek játékába.
- Tegyük lehetővé óvodapedagógusi jelenlétünkkel a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.
- A játék során kialakult konfliktusok megoldásában viselkedésünk modell értékű legyen.

Fejlődés várható eredményei:

- A gyermekek önálló választás alapján sokféle játékot játszanak.
- Önállóan szervezik, rugalmasan változtatják a szabályokat.
- Többen együttműködnek.
- Elfogadják a felajánlott ötleteket.
- Konfliktus megoldásaik sikeresek.
- Nagyobb erőfeszítésre, bonyolultabb szabályjátékok örömteli játszására is képesek, melyben egymást is figyelmeztetik a szabályok betartására, egészséges versengésben.

Vekerdy Tamás szerint: „A gyermeket nem kell fejleszteni a játékban. Fejlődik.”

2. Verselés, mesélés

„ A mese: az anyanyelv zenéje, észjárása a játékkal együtt a kicsinyek „tanuló iskolája”.” (5)

Számunkra a mese a csend szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában. Meseanyagunk az élménynyújtás mellett a valós életre nevel, valamint fejleszti gyermekeink érzelmi, értelmi, erkölcsi érzékét, szókincsét.

Célunk:

- Óvodás gyermekeink szemléletmódjának és világvépeinek alakítása.
- A mesei szituációk igazolják vissza a kisgyermek szorongásait, nyújtsanak feloldást, érzelmi biztonságot, ébresszék rá őket a realitásokra és megismerési törekvésekre.
- A teljes gyermeki **személyiség fejlődésének** biztosítása (érzelmi, értelmi, erkölcsi)
- A **belső képteremtés képességének kifejlesztése**, az értékes gyermekirodalom segítségével, a magyar népmesék, a népi költészet átörökítése.
- Az **anyanyelv fejlesztése**, gazdagítása.

Feladatunk:

- Gyermekeink érzelmi biztonsága.
- A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, versek gazdagítsák gyermekeink mindennapjait.
- Az irodalom értékei iránti fogékonyság kialakítása.
- Közvetítőként, az élő emberi kapcsolat sokféle érzékeltetése, a metakommunikációs elemek jelentésének megismertetésével és felhasználásával /szemkontaktussal, arc és hangjátékkal történő élménynyújtás/
- A **beszéd** grammatikai, jelentéstani valamint motorikus rendszereinek fejlesztése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, szükség esetén logopédus bevonásával.
- Az ismétlések gyakoriságával, énerősítő hatásának felhasználásával, különböző módszerekkel erősítjük a gyermekekben a mese pozitív személyiségfejlesztő hatását.
- Az igazi meséhez a csend biztosítása pedagógiai tapintattal, személyi kapcsolatokat erősítő eszközökkel.

- Az élményfeldolgozásban a gyermek belső képalkotására, a művek belső képvilágának megjelenítésére építünk.
- Igényesen kiválasztott **mese és versrepertoárunk** folyamatos bővítése, különös tekintettel a bábozható, dramatizálható mesékre, a magyar népköltészet remekeire – népi, klasszikus és kortárs irodalmi művekre.
- Mese- és versanyag **összeállításánál** az életkori sajátosságok figyelembevétele. Kiemelt feladat: vegyes korcsoport esetében ügyelünk a fokozatosság elvének betartására.
- **Anyanyelvi játékokkal** a nyelvi fejlődés erősítése – hallási és beszédhallási figyelem, hallási differenciáló képesség, beszédmegértés képességének fejlesztése.
- Az irodalom és a többi óvodai tevékenység komplex megvalósítása, szem előtt tartva a mindennapi mesemondás szokását, hisz a mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
- Szülők tájékoztatása a verselés-mesélés otthoni fontosságáról, együttlétről, személyiségformáló hatásáról, mintaadás az életkornak megfelelő könyvhasználatról.
- Lehetőséget teremtünk gyermekeink önálló szöveg- és mesemondására, játékkal és rajzzal történő meseélményeik kifejezésére.

Fejlődés várható eredményei:

- Rendelkezzen őszinte érdeklődéssel a versek, mesék iránt; legyen társ az énekes, mozgásos, improvizáló játékezdeményezésekben.
- Alakuljanak ki a vers, mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelei.
- Nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzzék mondataikat, használják a mesefordulatokat, kifejezéseket.
- Jegyezzék meg a mesék legfontosabb történéseit, képesek legyenek annak képi megjelenítésére.
- Szívesen mondjanak spontán verseket, meséket, vegyenek részt dramatikus játékokban.
- Alkalmazzák a kapcsolatteremtés elemi szabályait (köszönés, kérés)
- Rendelkezzenek ismeretekkel könyv, és könyvtár használatról.
- Kedvenc meséiket találják meg kép alapján a könyvekben, illetve igazodjanak el a gyerekkönyvespolcon.
- Vigyázzanak a könyvekre.
- A gyakori mesélésnek köszönhetően a gyermekekben spontán módon épüljenek be a szituációtól független narratív mondatsémák, szövegsémák.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelésünk az érzelmeken keresztül hat gyermekeinkre, felkeltjük zenei érdeklődésüket, formáljuk zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Ezáltal gyermekeink szeretnek énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgatnak zenét. Fontos számunkra, hogy figyelembe vegyük a családból, bölcsödéből érkező gyermekek meglévő zenei élményeit és képességeit.

Célunk:

„Zenét kedvelő, ritmus és a mozgás szépségét felfedező, örömmel éneklő egyénné fejlődjenek.” (6)

- Gyermekeink zenét, énekes játékokat, népi gyermekdalokat, ölbeli játékokat kedvelő felnőttekké váljanak.
- A gyermektáncok kapcsán fedezzék fel a mozgás szépségét.

Feladatunk:

- A gyermek **zenei élményekhez** juttatása – az óvónő éneke, hangszeres zene segítségével, közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- A népi gyermekjátékok, hagyományok, gyermektáncok megismertetése, továbbélésének biztosítása.
- Az ének zenével, énekes játékkal segítjük a gyermekek nyelvi kommunikációs fejlődését.
- A zene – mozgás – öröm együttes átélésén keresztül fejleszteni ritmus érzéküket, a térformákban történő mozgásukat, a társukhoz való alkalmazkodást, a magyar hangszeres népzene iránti igényüket.
- A gyermekekben meglévő ösztönös zenei érzékre építve gyakoroljuk az anyanyelv, zenei anyanyelv elsajátítását.
- Jól szervezett tevékenységeken keresztül zenei képességek, készségek fejlesztése játékos formában.
- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés váljon részévé a gyermekek mindennapi tevékenységében.
- Dalos játékokkal, közös énekes játékokkal a mozgás megszerettetése, egyszerű néptánc elemek elsajátításával.
- Együttes táncmozdulatok végzésével segítjük elő a hagyományok megismerését, továbbélését.

A dalokhoz tartozó táncos mozdulat:

- köralakítás
- be, és kitekeredés
- párválasztás – forgás
- járás kettőskörben, ellentétes irányban
- csárdáslépés
- ugrós
- sarkalás
- koppantás
- mórrikálás

- A magyar **népzene** és más népek dalainak, zenéjének megismertetése és a hozzá tartozó mozgáskultúra alakítása, figyelembe véve a nemzetiségi, kisebbségi gyermekek hovatarozását.
- **Ünnepekhez kapcsolódó** szokások, dalok, zenék megismerése.
- A **zenei élmények** hatására alkotó kedv felébresztése.
- A gyermekek által szívesen használt ének – zenei eszközeink folyamatos bővítése (ritmus,- dallamhangszerek, fejdíszek, néptánc ruhák, kendők, kalapok tárháza)
- A zenei nevelésben rejlő értékek felhasználása komplexen, az óvodai élet egyéb tevékenységeiben: mozgás, anyanyelv, rajz-mintázás - kézi munka, verselés-mesélés.
- Színvonalas zenei produkciók és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások hallgatásával zenei befogadóvá nevelés, zenei kreativitás alakítása.
- A környezet hangjainak megfigyelése.
- Az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok, az éneklés-zenélés nyújtsanak örömet a gyermekeknek, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Zenehallgatás alkalmával kihasználjuk azokat a lehetőségeket, melyek hangszeres zenei élményt nyújtanak.
- Ismerkedjenek meg élőben néhány hangszerrel, azok hangjaival, megszólaltatási módjával.
- Alkalmanként más népek kultúrájából származó dalokkal, zenei alkotásokkal ismertetjük meg a gyermekeket.

Fejlődés várható eredményei:

- Törekedjen a viszonylagos, tiszta intonációra.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, egyszerű utánzó mozgással kísérve.
- Tudjon természetes tempóban járni, tempót tartani.

- Ritmus-és dallamvilágban különbséget tudjon tenni a halk-hangos, gyors-lassú és magas mély relációk között.
- Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Ismerjen ünnephez kapcsolódó dalokat, zenei anyagot.
- Legyen jártas a zörejhangok és a természet hangjainak felismerésében.
- Ismerje és használja az egyszerű hangszereket.
- Ismerjen néhány tér formaalakítási lehetőséget (kör, csigavonal, hullámvonal)
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot, próbálkozzon dallamrögtönzésekkel.

4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenységeink a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszik lehetővé gyermekeink számára. A kisgyermekek képzeletük, emlékezetük és képzeletük alapján festenek, rajzolnak, mintáznak, így soha sem hibáznak, hanem próbálgatva alakítják saját formanyelvüket.

Célunk:

- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épüljön.
- Az ábrázoló tevékenység váljék a gyermekek számára örömteli cselekvéssé.
- Az esztétika iránti érzékenységre ösztönzés.
- Alakítsuk ki az igényt az alkotásra, az esztétikai élmények befogadására, az igényes környezet formálására.
- Segítsük elő az íráshoz szükséges mozgáskoordinációt és finommozgásokat.
- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, az érzékszervekkel történő tapasztalás, megismerés során, az intellektuális látásmód kialakításának megalapozása az egyéni fejlettségi szinthez, képességekhez igazodva.

Feladatunk:

- Az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt, tárgyi-hangulati feltételek biztosítása.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően, az alkotás örömeinek megtapasztalása – pozitív megerősítés.
- A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása, tehetséggondozás, kreativitás elősegítése.
- Egyszerű munkafogások és az eszközhasználat segítése differenciálva, különböző anyagok és technikák megismertetése.
- Vizuális percepció (alak, forma, tér) fejlesztése, alakítása egyéni igények felismerése alapján, taktilis ingerek erősítése.
- A vizuális önkifejezés lehetőségeinek megteremtése, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámesélheti.
- A szülők szemléletformálása: nem az eredmény a fontos, hanem maga a tevékenység öröme!

Vizuális eszközeink felhasználásával állandó lehetőséget biztosítunk élményeik, gondolataik különböző technikákkal történő kifejezésére az egész nap folyamán változatos eszközökkel. Ezek a következők:

1. képalakítás:

- Nagyméretű rajz aszfaltra, hóba, homokba.
Eszközei: kréták, kövek, pálcák
- Megszokottól eltérő formájú, színű, nagyságú felületen.
Eszközei: különböző színű, formájú, nagyságú papírok
- Rajz sajátos elképzelés után különböző cselekvéses jelenetek: vers-mese megjelenítése.
Eszközei: zsírkréta, filctoll, puha-vastag ceruza, puha viasz, porkréta, tus
- Festés érzelmek, élmények, képzelet alapján - színkeverés, viaszkaré, lenyomatok, egyéni és közös kompozíciók, nyomdázás, ujjal festés.
Eszközei: sok színnel, bármilyen festékkel: tempera, vízfesték, akvarell
- Agyagkompozíciók: lenyomatok, gyurkálás, karcolás, „dombormű”
Eszközei: fapálca, vastag tű
- Képalakítás: tépéssel, vágással, rajzolással, festéssel, ragasztással.
Eszközei: különböző vastagságú ceruzák, ecsetek, papírok, anyagok, fonal

2. **plasztika:**

- Természetes tárgyak gyűjtése, azok felhasználása, megmunkálása.
/Eszközei: termések, rügyek, kavicsok, ágak/
- Mintázás, képlékeny anyagok megmunkálása, térbeli kompozíciók kialakítása.
Eszközei: homok, agyag, gyurma
- Kézimunka – tépés, vágás, hajtogatás, szövés, fonás, varrás, ragasztás, batikolás
Eszközei: papírok, fonalak, filc, fa, bőr
- Szerkesztés, összerakás, egyszerűbb ajándéktárgyak készítése-barkácsolás, kézimunka és az ábrázolási technikák együttes használata
Eszközei: a korábban felsoroltak alapján

- Báb, fejdísz, díszletkészítés
Eszközei: fakanál, fonalak, papírok, textíliák, vastag tű

3. építés:

- Nagy terek alakítása (tér-részek berendezés, térbeli alakzatok létrehozása, téralakítás, arányok-irányok, statikai tapasztalatok „begyűjtése” – búvóhelyek, sátrak, kuckók kialakítása)
Eszközei: különböző anyagok, tárgyak, dobozok, textilek
- Makettek
Eszközei: kisebb dobozok, textilek, fa, fonal, papírok
- Homokból, hóból építés, mint természetes anyagból való konstruálási lehetőség
Eszközei: homok, hó, víz, gallyak, természetes anyagok

4. műalkotásokkal való ismerkedés:

- Teremdíszítésben népművészeti tárgyak felhasználásával, múzeumlátogatás alkalmával, kiállítások felkeresésével, szép parkok látogatásával.

Fejlődés várható eredményei:

- Éljen a képi kifejezés lehetőségével.
- Megfelelően használja az eszközöket.
- Emberábrázolásban jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Fellelhetők legyenek képalakításában a térbeli viszonyok.
- Formaábrázolásában változatosságra törekedjen, hangsúlyozza a tárgy jellemző jegyeit.
- fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat
- Ismerje a színeket, azok árnyalatait.
- Díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján – tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Rendelkezzék koordinált szem és kézmozgással, megfelelő finommotorikával.
- Szívesen vesznek részt az óvodai környezet szépítésében.

5. Mozgás – játék - öröm

Mottó: Játékkal minden elérhető!

Nem a gyermek van a mozgásért, hanem a mozgás van a gyermekért, ezért óvodai életünk mindennapján beépülnek mozgásos tevékenységek minden kisgyermek számára 25-30-35 percben spontán vagy szervezett /formában. Programunkban az egészségfejlesztő testmozgást, a gyermekek egyéni szintjéhez igazodó mozgásos játékokat és feladatokat tartjuk fontosnak. Ezáltal biztosítjuk a pszichomotoros készségek és képességek kialakítását, formálását.

A mozgásfejlesztést tágan értelmezzük, hiszen a mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A nagymozgásoktól, hely- helyzetváltoztatástól kezdve a finommotoros mozgáskészségek tanulásán át, a mozgáskoordináció fejlődésén keresztül mindent magába foglal.

Mindezt tesszük sokszínű, örömteli, érzelmi biztonságban zajló sok játékkal és gyakorlási formákkal.

Ehhez hozzájárul a heti egy alkalommal történő ingyenes korcsolya oktatás, amit a fenntartó minden nagycsoportos óvodásnak biztosít.

A mozgás-mozgásos játékaink kedvezően befolyásolják a:

➤ **kondicionális képességeket**

- erő
- gyorsaság
- állóképesség

➤ **kognitív /értelmi/- emocionális / érzelmi/- szociális /társas/ képességeket**

➤ **koordinációs /tanulási/ képességeket**

Játékainknak fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában. Kiegészítik az egészséges életmódra nevelést-gondozást.

Kihasználjuk a környezetünkben lévő természeti, illetve épített környezetben adódó lehetőségeket, így az óvoda udvarát; kavicsos, homokos, füves talajt, a Nyúldomb és az Ugrifüles játszóteret.

Késő őszi, és már kora tavasztól időjárástól függően a szabad levegőn tartjuk a játékos mozgásfejlesztést-irányított mozgásos tevékenységeket, testnevelést a nagyobb mozgástér lehetőségét kihasználva.

Jóhatásúnak tarjuk a külső terhelést / hőmérséklet, szél, nap, levegő/.

Törekszünk a csoportok közötti együttműködés biztosítására tudásszintek szerint gyermekeinknek.

Télen a tornateremben történnek a játékos fejlesztések a csoportok időbeosztását figyelembe véve.

Célunk:

- A mozgásöröm élményének felfedeztetése.
- Az egészséges életmód kialakítására nevelés, a légző-keringési – csont és izomrendszer teljesítőképességének növelése.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a játékos mozgásigény kielégítése –mozgásműveltség kialakítása.
- A személyiségfejlesztés: pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás elérése.
- A mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Feladatunk:

- Segítsük elő a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azokat a feltételeket, melyek biztosítják a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Motivációs keretet biztosítunk.
- Alapvető feladatnak tartjuk, hogy a mozgásfejlesztés nagy része a szabad levegőn, udvaron történjen megfelelő öltözék biztosítása mellett.
- Fontos a differenciált mozgásfejlesztés – ki-ki a saját képességei szintjén hajtsa végre a játékokat.
- A gyermek szervezetének sokoldalú, arányos fejlesztése, teherbíró képességének a növelése.
- Mozgáskultúra fejlesztése.
- Kondicionális képességek - erő, gyorsaság, állóképesség –fizikai erőnlét alakítása, fejlesztése.
- Térben való tájékozódás, helyzetfelismerés, alkalmazkodóképesség segítése, testséma alakítása, fejlesztése- dominancia kialakítása.
- Koordinációs képességek fejlesztése.
- Prevenációs mozgásfejlesztés.
- A reflexkapcsolatok segítsék, és ne gátolják egymás alakulását – negatív transzfer kiküszöbölése.
- A mindennapos mozgásfejlesztést változatos körülmények mellett biztosítjuk.
- Testnevelési eszköztár folyamatos bővítése.
- Korrekciót igénylő gyermekek szakemberhez irányítása.
- A mozgásos játékokhoz kapcsolódó szakkifejezések megismertetése a gyerekekkel.

Fejlődés várható eredményei:

„A tornagyakorlatok jó vezetés esetén nemcsak ahhoz járulnak hozzá nagymértékben, hogy a gyermekek vidámakká, egészségesekké váljanak – ami a rendkívül fontos mozzanat az erkölcsi nevelés szempontjából –, hanem ahhoz is, hogy közöttük az összetartozás, testvéries érzés fejlődik ki... és rendszeresen folytatott tornagyakorlatok tartós eredményeként hamar felismerheti a gyermekben a szorgalmat, a jellem nyíltságát, őszinteségét, személyes bátorságát...” Pestalozzi

- A mozgás és az értelmi fejlődés kedvezően hat egymásra.
- Helyes testtartás, izomegyensúly kialakulása
- Megfelelő kondicionális - koordinációs képesség megvalósulása- egészséges fejlődés
- Pozitív énkép kialakulás
- Érzelem szabályozása- társas viselkedés és együttműködés területén is
- Probléma megoldó képesség kialakulása
- Mozgás szeretete

Játékos mozgásanyagunk:

1. Atlétikai jellegű mozgások:
 - ✓ Járások – Futások
 - ✓ Szökdelések- Ugrások
2. Dobások, labdagyakorlatok
3. Támaszgyakorlatok –természetes hely-, helyzetváltoztatások
4. Torna jellegű mozgások – speciális tartásjavító gyakorlatok
5. Függésgyakorlatok
6. Néptánc
7. Egyéb mozgások – Zenés torna- Testnevelési verseny játékok

1. Atlétikai jellegű mozgások:

Járások:

- Természetes járás
- Járás helyben és haladással
- Járás vonalon
- Járás tempóváltoztatással, irányváltoztatással
- Járás szereken, szerekről szerekre, szerek között, kézi szerekekkel.
- Járás megváltozott közegben / kavics, homok, avar, fű/

Futások:

- Természetes futás
- Helyben futás
- Futás haladással: - apró lépéssel vagy hosszú lépéssel- lábujjon – magas térdemeléssel - sarokemeléssel
- Futás hirtelen megállással
- Futás tempóváltással: lassú futás – gyors futás – fokozatosan változtatott tempóval
- Futás irányváltással: jobbra – balra – előre –hátra - oldalra
- Futás meghatározott helyre
- Futás különböző alakzatokban: egyénileg – egyenes vonal mentén - görbe vonal mentén párban – oszlopban – sorban - körben
- Versenyfutások: - rajtok kiinduló helyzet, befejező helyzet variálása – távolságok 10-15 - 20méter

Szökdelések, Ugrások:

- Természetes szökdelések, ugrások
- Szökdelések, ugrások helyben, haladással: - páros lábon – egy lábon – karmozgásokkal – galoppszökdelés- sasszé – indián szökdelés - guggolásból felugrás
- Szökdelések, ugrások irányváltással: - előre – hátrafelé – oldalra - diagonálban – fordulatokkal – alakzatok mentén /csiga, kör, cikk-cakk stb/
- Szökdelések, ugrások szeren, szerre, szerről szerre, szerek között, kéziszerrel

- Pad – Zsámoly- Babzsák - Bója – Karika – Greifswald – Szék – Asztal – Fák Labda - Frizbi – Ugrókötel – Trambulin – Szalag - Ugróiskola

2. Dobások, labdagyakorlatok:

- Csúsztatások babzsákkal: helyből – lendületvétellel- haladás közben- egy kézzel (Jobb, Bal) - két kézzel - egy lábbal (Jobb, Bal) - két lábbal
- Gurítások különböző méretű, gömbölyű, guruló tárggyal - üveggolyó, hógolyó, gesztenye, fonalgombolyag, csörgőlabda, tüsilabda, fit ballal helyben vagy haladással
- Dobások - Elkapások különböző méretű, gömbölyű, guruló tárggyal /üveggolyó, hógolyó, gesztenye, fonalgombolyag, csörgőlabda, teniszlabda, Fit ball/
 - Kétkezes - felső - mellső - alsó
 - Egykezes – felső - alsó
 - Kiinduló helyzet variálásával
 - Cél variálásával
 - Mozgó cél
 - Álló cél
 - Társ
 - Kézi szer
 - Kifeszített szalag
- Labdavezetés labdapattintás, elkapás helyben, haladással,- talajra, falra,- két kézzel, - egy kézzel (jobb, bal)
- Labdavezetés helyben, haladással
- Járás, futás, szökdelés, ugrás közben - két kézzel, - egy kézzel (jobb, bal), ujjakkal.

3. Támaszgyakorlatok – természetes hely-,helyzetváltoztatások:

- Támaszhelyzetek helyben
- Támaszhelyzetek haladás közben

Csúszások- *Előre/hátrafelé talajon;*

- Hason
- Háton
- Oldalon (jobb, bal)
- Fenéken
- Sarokülésben

Előre/hátrafelé, Eszközzel/Eszközön

- Párna
- Újságpapír
- Takaró
- Szánkó
- Padon (egyenes, rézsútos), pad alatt
- Sávokban (talajon, szerek között)
- Alagútban, hengerben
- Csúszdán

Megváltozott közegben

- Hó
- Jég
- Homok

Kúszások

Előre/hátrafelé talajon;

Előre/hátrafelé, Eszközzel/eszközön

- Padon, pad alatt
- Sávokban (talajon, szerek között)
- Eszközzel a kézben (kötél...)
- Alagútban, hengerben

Megváltozott közegben

- Hó
- Homok
- Avar

Mászások

- Térden és tenyéren

Előre/hátrafelé/oldalirányban talajon

- Sávokban

*Előre/hátrafelé/oldalirányban/fölfelé/lefelé/ rézsútosan,
Eszközzel/eszközön*

- Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között
- Pad egyenes, rézsútos, megemelve alatta)
- Zsámoly
- Greifswald
- Fák
- Mászókák
- Asztal
- Szék

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban
- Csoportosan

Négykézláb járások

- Talpon és tenyéren

Mellső/Hátsó

Előre/hátrafelé/oldalirányban/rézsútosan fölfelé/lefelé

Talajon

- Sávokban
- Vonalak mentén (egyenes, görbe)

Eszközön/eszközzel

- Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között
- Pad (egyenes, rézsútos, megemelve alatta)
- Zsámoly
- Greifswald
- Babzsák
- Párna

- Karika
- Asztal
- Szék

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban
- Csoportosan

4. Torna jellegű mozgások:

Gurulás a test hossz tengelye körül
Egyenes/Lejtős talajon

Megváltozott közegben

- Fű
- Homok
- Avar
- Hó
- Párnák
- Szőnyeg
- Társ

Eszközzel kézben, lábak közt/Eszköz nélkül

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban
- Csoportosan

Guruló átfordulás

Előre/Hátra

Különböző kiinduló helyzetekből

- Hajlított terpeszállás
- Guggolás
- Térdelő támasz
- Hanyattfekvés
- Hajlított ülés
- Guggoló állás

Egyenes/ Lejtős talajon

Emelt szerről

Különböző alakzatokban

- Egyénileg
- Párban

Kézállásba fellendülés előkészítése

Talajon

- Nyuszi szökdelés
- Sánta róka járás
- Csikórugdalózás (guggoló támaszból/állásból/egy lépéssel előre lépésből)
- Vonal mentén (egyenes, görbe)
- Sávokban

Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között

Szekrényugrás előkészítés

Támaszban végzett feladatok

Szeren, szerre fel, szerről le, szerről szerre, szerek között

Speciális tartásjavító gyakorlatok- helyes testtartás kialakítását segítő gyakorlatok- mezítlábas lábfejornák, talpgyakorlatok

5. Függés gyakorlatok:

➤ - *Függőállások:*

- hátsó- láb-, térdemelések hajlítva és nyújtva mászókán, bordásfalon
- mellső - mászás le/fel/rézsút/oldalazva mászókán, bordásfalon, létrán, kötélletrán; függésben átfogásokkal haladás oldalra/lefelé; sarokemelés, lábemelés hátra (homorítás), oldalra (csípő kifordítása)
- oldalsó - függés egy kézzel/egy lábbal/váltva

➤ *Egyéb függő helyzetek:* érintő magasan, kissé magasabban - ktk, rúd

➤ *Lengések és forgások*

6. Néptánc

A mozgásfejlesztést egyszerű néptánc elemek tanításával is megvalósítjuk. A ritmusérzék fejlesztése, a térformákban való mozgás, a társakhoz való alkalmazkodás mellett, megismerkedhetnek a magyar hangszeres népzenevel. A zene - mozgás – öröm együttes átélésén keresztül érzelmeiket megérinti népünk zenéje, népi mozgáskultúrája.

A **futó-, fogó- és ügyességi népi játékokban** ügyesedik kondicionális-, koordinációs- és ízületi mozgékonyaságuk. Szinte minden énekes játék lehetőséget ad az egyensúlyérzék, a finommotorika, a szem-kéz, szem-láb koordináció, téri tájékozódás fejlesztésére. Ezen felül az énekkel összekötött mozgás kihat a gyermek értelmi képességeire, valamint érzelmi-akarati életére, a szocializációra és az anyanyelvi fejlődésre is.

Hisszük, hogy ez az óvodai élmény is segít a hazaszeretet érzésének kifejlődésében, és a nemzeti hagyományok megőrzésében.

7. Egyéb mozgások – Zenés torna – Testnevelési játékok /versengéses játékok/ és eszközök

- Kismotor
- Gördeszka
- Falmászás
- Hógolyózás
- Kirándulás
- Trambulin
- Szivárvány ernyő
- Gimnasztikai nagylabda
- Lengő háló
- Írisz hinta
- Tölcsér
- Szörf „lépcső”
- Mérleghinta
- Gerenda
- Csúszda
- KTK
- Magyar kotta eleme
- Korcsolya
- Olifu bikes sorozatból Crosser Bike

A zenés torna során egyszerű mozgás elemeket sajátíthatnak el a gyerekek.

A ritmusérzék fejlesztése és a térben való harmonikus mozgás kap kiemelt jelentőséget. Igényes zenei válogatással bővítjük zenei kultúránkat.

A zenét, mozgósító, gyógyító elemnek tartjuk, mely a kar és láb együttes mozgását, összerendezettségét is elősegíti.

A testnevelési vagy mozgásos játékokat a testnevelés eszközeként tartjuk számon. Szerepük a mozgásigény kielégítésében, a képességfejlesztésben, az ismeretszerzésben, az anyanyelvi nevelésben és a feladatmegoldó képesség alakításában jelentős. Lehetőséget biztosít ahhoz, hogy az állandóan változó külső környezettel összefüggésben az észlelési funkciók tökéletesedjenek. A mozgásos játékok segítségével a fokozatosan fejlődő észlelési funkciók összekapcsolódnak, fejlődik az érzékek közötti asszociáció. A testnevelési játékoknak jelentős szerepük van a képességfejlesztésben is. A fejlődés folyamán a testi, motoros és pszichikus képességek szoros összhangban vannak egymással. A motoros képességek biztosítják az alapot a megismerő tevékenység és az értelmi funkciók fejlődéséhez.

Fontos, hogy a gyerekek jó közérzettel, jó hangulatban - érzelmileg motiváltan- vegyenek részt a mozgásos feladatokban. A sikeres feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése is célunk.

A komplexitást, más területeken tanultak alkalmazását kihasználjuk a játékokban.

A szereplőket adják az irodalmi, ének, környezet szereplői, a szabályokat pedig, a szerint változtatjuk, hogy milyen képességet szeretnénk éppen akkor fejleszteni, gyakoroltatni.

Versengések

- futójátékok-futás párokban, csoportokban
- fogójátékok
- sorversengések
- váltóversengések
- labdajátékok

Foglalkoztatási, szervezeti formák:

Együttes csoport:

- járások
- futások
- előkészítő gyakorlatok
- zenés torna

Csoportonkénti – kiscsoportos – fő gyakorlatok
Egyéni fejlesztő gyakorlatok
Testnevelési játékok tartalmuktól függően szervezve

6. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat, amelynek során a gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatot szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi és téri viszonyiról.

Célunk:

- Gyermekünk, miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

Feladatunk:

- Feladatunknak tartjuk, hogy lehetővé tegyük a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítsunk elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. Továbbá a fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- A gyermeki kíváncsiságra és érdeklődésre építve a sokoldalú, lehetőleg természetes környezetben való tapasztalatszerzés lehetőségét biztosítjuk a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi és téri viszonyairól. (alkalmi, folyamatos megfigyelések, szituációs játékok, séták, kirándulások stb.)
- Fejlesztjük a kognitív képességeket a szerzett tapasztalatok meghatározott szempont alapján történő rendszerezésének gyakorlásával – kognitív képességek fejlesztése.
- A gyermekek a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a természethez, emberi alkotásokhoz, megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

- Tematikus kerettervet készítünk, amely magában foglalja az évszakokat, a hozzájuk kapcsolódó ünnepeket és hagyományokat.
- Kihasználjuk nyelvi fejlesztés lehetőségeit (szókincsbővítés, mondatszerkesztés, a logikus gondolkodás alapműveleteinek gyakorlását)
- A gyermekeink a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is a birtokába jutnak és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alak-, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemléletük.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a komplexitás megvalósítására más tevékenységi területekkel.

Fejlődés várható eredményei:

- Tudja személyi adatait (név, lakcím, szülő, neve, foglalkozása).
- Nevezze meg testrészeit, érzékszerveit, ismerje azok ápolását, védelmét.
- Ismerje az évszakokat, azok jellemző jegyeit, természet jelenségeit, a hozzájuk kapcsolódó növényeket; napok neveit, sorrendjét; napszakokat.
- Nevezze meg a közlekedési eszközöket, ismerje jellemző jegyeit, legyen tisztában az alapvető közlekedési szabályokkal.
- Ismerje a környezetünkben levő intézményeket (iskola, bölcsőde, rendőrség, könyvtár, orvosi rendelő) azok funkcióját.
- Ismerje a színeket, azok árnyalatait.
- Tudjon különbséget tenni – ok-okozati összefüggések alapján – élő és élettelen között.
- Önállóan gyakorolja a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismerje a növényekkel kapcsolatos munkákat (pl. szüret).
- Vegyen részt természetvédelmi tevékenységekben pl. madárvédelem, víztakarékosság.
- Matematikai tapasztalatait tudja szavakban megfogalmazni.
- Képes legyen a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítására, szétválogatására, sorba rendezésére; mennyiségek összemérésére, párosítására; ismerje a tő és sorszámneveket, számlálás, különböző mérésformákat; rendelkezzen geometriai tapasztalatokkal (építés síkban,

térben, mintakövetéssel); ismerje és használja a térbeli állások helyzetének irányait, névutók.

„A környező világ iránti érdeklődés velünk születik. Születésünk pillanatáról egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idő múlásával vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak olyan szerencsések, akiket életük végéig hevít.”
(7)

7. Munka jellegű tevékenységek

Pedagógiai programunkban a munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermek számára játékos jellegű. Gyakran nem is választjuk szét a játék és a munka jellegű tevékenységet. A munka pedagógiai funkciója a gyermek társas, együttműködési képességeinek fejlesztése, a teljesített feladat eredménye kapcsán érzett siker.

Óvodánkban a munkajellegű tevékenység jellemzői:

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Változtatható a tárgya.
- Kudarc után nincs következmény.
- Igényli a gyermek teljesítőképességéhez igazodó munkát.
- Visszajelzést nyújt a gyermek képességeiről.

Célunk:

- Segítsük elő a gyerekek közti társas kapcsolatok alakulását, a közösségért végzett tevékenység szükségességének és örömeinek felfogását.
- Segítsük elő a kitartást, a felelősségérzetet, a közösségi értékelés alakulását, a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását.

Feladatunk:

- Minden gyermek számára folyamatosan biztosítjuk a lehetőséget, hogy önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával

kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet.(naposi munka, kisebbek segítése, alkalmi megbízatások, növényápolás, kerti, udvari munkák)

- Folyamatosan biztosítjuk a munkatevékenységhez szükséges gyermekek méretének megfelelő munkaeszközöket, amelyeket a gyermek bármikor elérhet és használhat.
- Segítjük a mozgásprogramunkhoz kapcsolódó tevékenységek megvalósulását.
- Balesetmentes környezet kialakítása.
- Higiéniai feltételek biztosítását.
- Megismertetjük a gyermeket a közösségért végzett munka értékeivel.
- Motiváljuk gyermekeinket az önálló döntésre, feladat megosztásra, ezáltal alakítjuk, építjük a társas kapcsolatokat a munka jellegű feladatok során is.
- Nyugodt légkört, elegendő időt, helyet biztosítunk.
- Sokféle hasznos munkatevékenységet biztosítunk.

Fejlődés várható eredményei:

- Törekszik az önállóságra, örömmel vállal feladatot.
- Ismeri az eszközök használatával járó veszélyeket.
- Megbízatásait pontosan teljesíti.
- Felismeri a segítségadás lehetőségeit.
- Képes saját testi épségének megóvására.
- Gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket.
- Egyszerű élethelyzetben képes önállóan dönteni.
- Ráérez a saját és másokért végzett munka örömére.
- Tiszteli a munkát végző embert, és becsüli a munka eredményét.
- Megjelenik a feladattudata.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Mivel a fejlődés nem egyenletes, fontos, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődik.” (8)

Kisgyermekkorban a játék és a tanulás nem különíthető el egymástól. Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, ha nem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben és az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg, a vegyes életkorú csoport sajátosságaihoz igazítva.

A tanulás során a gyermekek önkéntelen figyelmére cselekvésben való gondolkodásra építünk, figyelembe vesszük gyermekek önállósági vágyát és játékosságát. A fejlődést állandó folyamatnak tekintjük, nem szabunk merev határokat, mivel minden gyermek a saját képességeinek fejlettségi szintjén érhet el eredményeket.

Célunk:

- A gyermekek képességeinek fejlesztése, olyan tanulást támogató környezetben, amelyben építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira.

Feladatunk:

1. Prevenációs feladataink:

- Gyermekeink egyéni fejlődési ütemének figyelembe-vételével megfelelő tanulási forma kiválasztása
- Minél több érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását
- Nagy hangsúlyt helyezünk a verbális kommunikáció formálására, a beszédkedvet, a beszédkészítést pozitív módon megerősítjük, lehetőségeit az ismeretszerzésben alkalmazzuk
- Kiemelkedő, tehetséges képességű gyermekek felismerése és fejlesztése
- A tanuláshoz szükséges értelmi és szociális fejlettség összetevőinek figyelemmel való kísérése

2. Korrekciós feladataink:

- Differenciált feladatátadással, alkalmazkodva az egyéni fejlettségi szinthez, a további fejlődés elősegítése
- Részképességek lemaradása, ill. egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzése a megfelelő szakembernek

Óvodánkban az ismeretszerzés komplex módon történik, melynek lehetséges formái:

- Utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán adódó lehetőségek kihasználása, az egész nap folyamán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos cselekvéses tanulás (a játékban szerzett tapasztalatok tudatos rendszerezése, elemi következtetések megfogalmazása, ok-okozati összefüggések megláttatása)
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- Gyakorlati problémamegoldás

Fejlődés várható eredményei:

- Képes a feladatok önálló megoldására, a társakkal való együttműködésre (felnőtt – gyerek)
- Kialakul a feladat-és szabálytudata
- törekszik a többféle megoldás keresésére
- Képes gondolatait érthetően, szavakban, mondatokba foglalni a magyar nyelvtan szabályainak betartásával
- A tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók koruknak megfelelően fejlettek: észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás
- A tehetséges gyermekek is találják meg a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet
- A részképesség és tanulási zavaros gyermekek időben kerüljenek megfelelő szakemberhez

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Alapelveink szerint a gyermeknek joga van, hogy saját üteme szerint fejlődjön. Az alábbiakban leírt fejlettségi mutatók csupán azt jelzik, hogy óvodáskor végére milyen elérhető szintekhez való eljutáshoz segítjük a gyermekeket a testi, lelki, szellemi, szociális fejlődés során.

Az óvodai élet nem korlátozódik a három év, három korcsoportjára. Sokkal inkább a fejlődés által kibontakozott képességek sajátosan érvényesülő időtartamára. Nem várható el egyenletes tempójú fejlődés, és az érési szakaszok sem azonos időpontban jelentkeznek.

Így a gyermek belső érése valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A fejlettség szerinti iskolakezdésre a rugalmas beiskolázás ad lehetőséget. A fejlettséget meghatározza a testi, lelki és szociális érettség, amelyek szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- 1) A testileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére eljut az első alakváltozáshoz. Eközben megváltoznak testarányai, mozgása összerendezett, harmonikus lesz. Teherbíró képessége megnő, teste arányosan fejlett. Egyre inkább képes a finommotoros manipulációra. Képes lesz szándékosan irányítani a mozgását. Testi szükségletei kielégítését önállóan el tudja látni, viselkedése környezettudatos.
- 2) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődésű, kialakult a tanuláshoz szükséges képessége. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének a térbeli mozgásfejlettségének, a testséma kialakulásának. Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a szándékos figyelem fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő, szemléletes, és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- 3) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet, és a tanító elfogadására. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, feladattudata kialakulóban, és ez a feladat megértésében, feladattartásban a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

- 4) A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érjük el a megfelelő fejlettségi szintet.
- 5) A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásai az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII. Gyermek és ifjúságvédelem

Gyermekvédelmi tevékenységünket meghatározó jogszabályok:

- 1991. évi LXIV. Törvény a gyermeki jogokról
- 1997. évi XXXI. tv. A Gyermekvédelméről és gyámügyi igazgatásról
- 15/1998. számú NM rendelet A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 2002. évi IX. törvény az 1997-es törvény módosítása
- 2003. évi CXXV. tv. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CXCV. tv. A nemzeti köznevelésről
- 257/2013 (VII. 5.) kormányrendelet Egyes gyermekvédelmi tárgyú és kapcsolódó kormányrendeleteknek a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapításával, valamint a családi pótlék felhasználásával összefüggő módosításáról
- Ferencváros Esélyegyenlőség programja

Alapelv:

A gyermekeknek helyzetüknél fogva joguk van a fokozott védelemre és segítségre. Különösen vonatkozik ez azokra, akiknek fejlődését körülményeik nem támogatják kellőképpen. Őket az óvodában a törvények által biztosított módon, legjobb képességeik szerint óvjuk és segítjük. A gyermekvédelem minden óvónő munkaköri kötelessége, ezt a tevékenységet a gyermekvédelmi felelős fogja össze.

A gyermek a legnagyobb érték, ezért úgy kell eljárni minden pedagógusnak, szülőnek, hogy a gyermek egészséges fejlődését minden tevékenység során maximálisan segítse tudása és legjobb képessége szerint.

Szem előtt kell tartani, hogy a gyermekvédelem nem más, mint a speciális feladatok jó érzékkel történő kezelése, hiszen a gyermekek védelme minden felnőtt kötelessége.

Helyzetkép:

Az utóbbi időben tovább szaporodott az óvoda körzetében élő, gyermeküket egyedül nevelő szülők száma- sok a válás-, valamint több családban a munkanélküliség is veszélyezteti az anyagi biztonságot. Emiatt magas azon családok száma, akik a megélhetési problémák mellett nevelési problémákkal is küzdenek. A felgyorsult életritmus következtében a családok egyre kevesebb időt tudnak fordítani a gyermekek nevelésére, az utóbbi években megszorodott a magatartási, nevelési hiányosságokkal küzdő gyermek száma. A hátrányosságot a családok nehéz anyagi helyzete, vagy szerkezetének megváltozása okozza.

Célunk:

- Prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, veszélyeztettség feltárása, kialakulásának megelőzése, segítségnyújtás, ha szükség van rá, együttműködés a szakemberekkel.
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése.
- Szoros kapcsolat kialakítása a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal.
- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek időbeni iskolakezdésére törekvés.

Feladatunk:

I. Intézményi szinten:

- A gyermekek életkörülményeinek megismerése
- A családok helyzetének tapintatos feltárása
- A támogató- segítő szervezetekkel és intézményekkel megbízott felelősökön keresztül tervszerű, folyamatos és rendszeres kapcsolattartás
- Az önkormányzat által biztosított segítségi lehetőségek felajánlása a rászoruló családoknak / étkeztetés, segítő szolgáltatások /
- Folyamatos tájékozódás a gyermekvédelemmel kapcsolatos törvényekről, rendeletekről
- Gyors, pontos, szakszerű ügyintézés: külső segítség biztosítása

II. Csoport szinten:

- a HH, HHH és VH gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése
- egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés
- a szülők segítése igény szerint: - tájékoztatás, tanácsadás
- rendszeres kapcsolattartás
- családlátogatás, visszatérő családlátogatás a gyermekvédelmi felelősök és/ vagy az óvónókkal együtt
- Tanulási nehézséggel, magatartási zavarral, és beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekek feltérképezése, vizsgálatuk kezdeményezése a Pedagógiai Szakszolgálatnál, Szakértői bizottságnál

A gyermek és ifjúságvédelem terén a szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Fogadóóra
- Családlátogatás
- Szülői értekezlet
- Nyílt nap
- Tanácsadás szülőknek
- Szülői tájékoztató

VIII. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység

Óvodai nevelésünkben a sajátos nevelési igényű gyermekeknél a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

A „sajátos nevelési igényű” (SNI) gyermekek családi nevelését a közösségbe való beilleszkedését segítjük elő a többi gyermekekkel való integrált neveléssel.

A gyerekek nem azonos érettséggel érkeznek az óvodába, más- más a szociokulturális háttér, mások a hozott alapképességek.

Sok esetben küzdenek beilleszkedési, magatartási-és beszédbeli problémákkal, részképesség- zavarral. Ezért fontos számunkra, az otthonos, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése, különös tekintettel az érzelmi biztonság folyamatosságára.

A felnőttek modellszerepének tudatos figyelembevétele, az elfogadó kapcsolatok kialakítása, a kommunikáció megteremtése érdekében. Így a felnőtt modellszerepünkkel erősítjük a gyermekek barátságos, őszinte, toleráns, segítőkész, pozitív érzelmi beállítódását, nyitottság megteremtését.

Különös tekintettel figyelünk minden gyermek csoporton belüli és kívüli kapcsolatrendszerére, gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek kapcsolatok szélesítésének lehetőségeire. A gyermek érezze egyénisége, személyisége elfogadott. Tudatosan erősítjük én-képét, önismeretét; változatos módszerekkel, eljárásokkal alakítjuk akarati tulajdonságait.

Az integrációs nevelés indokai:

- Esélyt adunk arra, hogy a gyermekek képességeiknek megfelelően fejlődjenek
- Megtanítjuk a gyermekeket, hogyan éljenek egy közösségben
- Tapasztaljuk, hogy nő a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma

A sajátos nevelési igényű gyermekek jogai:

Az SNI gyerekek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljenek.

A különleges bánásmódhoz igazodó ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint biztosítjuk.

Amennyiben a gyermek tankötelezettségét sajátos nevelési igénye miatt nem tudja teljesíteni, attól az évtől, amelyben az 5. életévét betölti, az óvodai nevelési

év első napjától kezdődően a fejlődését biztosító, fejlesztő felkészítésben vesz részt. A képzési kötelezettség a tankötelezettség fennállásának végéig tart, idejének meghosszabbításáról a szakértői és a rehabilitációs bizottság dönt.

A sajátos nevelési igényű gyermek szüleinek joga és kötelessége:

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű gyermek számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

Az integrációs nevelés célja:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének felvállalásával biztosítjuk a körzetünkben élő gyermekek szükségleteit.
- Az esélyegyenlőség biztosítása.
- Fejlesztésük valósuljon meg a megfelelő területeken.
- Az SNI- s gyermekeket ne terhelje túl a fejlesztés.
- Az alkalmazott speciális módszert – és eszközrendszert a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségleteik figyelembe vételével határozzuk meg.
- Differenciálással mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítása, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a gyermek igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit.
- A közösségbe való beilleszkedés segítése.
- A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

A nevelőtestület állásfoglalása alapján azokat a fogyatékos gyermekeket fogadjuk óvodánkba, akiknek az Országos Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság a fogyatékoságukat megállapította, és az óvodai integrációban való részvételüket írásos szakvéleményben javasolja.

- Látásfogyatékos: gyengén látók
- Hallásfogyatékos: nagyothallók
- Értelmi fogyatékos: enyhén értelmi fogyatékos, akik közösségben szocializálhatók

Az integrációban a fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelveit követjük és tartjuk szem előtt.

Feladatunk:

- A gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése.
- A kiemelkedő, egyéni sikereket segítő területek felismerése, gondozása.
- A korszerű egyéni bánásmódok, módszerek, terápiák, technikák, eszközök megismerése, kiválasztása, használata.
- A funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztése.
- Az óvodapedagógus szükség esetén:
 - ~ fejlesztési tervet készít,
 - ~ egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres
 - ~ alkalmazkodik az eltérő képességekhez, eltérő viselkedéshez
 - ~ működjön együtt a különböző szakemberekkel
 - ~ a gyógypedagógus iránymutatásait építse be a pedagógiai folyamatba
- A fejlesztés minden esetben a gyermek pedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex diagnózisára építve történjen.

A fejlődés várható eredményei:

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartalmától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség.
- Optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolára úgy, hogy fejlesztőpedagógus, illetve szakember segítése mellett el tudná végezni az általános iskolát.
- Az enyhébb esetekben az óvoda nagycsoportjára el kell érnie a gyermeknek azt a szintet, mint a kortársai.

IX. Eszközjegyzék

A 11/ 1994. / VI. 8./ MKM rendelet 7. sz. mellékletében előírt kötelező eszközök óvodánkban szükségesek:

Hiányzó eszközök:

1. Csoportszoba:

- 4 db játéktartó polc
- 4 db élősarok állvány

2. Tornaszoba:

- 2 db tornapad
- 4 db tornaszőnyeg
- Fílészőnyeg a tornaterem alapterületéhez igazodva
- 20db egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelés

3. Udvar:

- 1 db udvari homokozó
- 14 db mozgásfejlesztő eszközök
- 8 db többfunkciós játékeszköz

4. Nevelőmunkát segítő játékok:

- 40 db különféle játékformák eszközei
- 32 db mozgást fejlesztő eszközök
- 30 db ének-zene, énekes játékok, gyermektánc eszközei
- 50 db rajz, mintázás, kézi munka tevékenységet segítő eszközök

5. Nevelőmunkát segítő eszközök:

- 2 db projektor
- 2 db gyöngyvászon
- 4 db egyéni fejlesztést szolgáló eszközök

IRODALOMJEGYZÉK

- Törzsök Béla*: Zenehallgatás az óvodában Editio Musica, Budapest, 1982.
- Falvay Károly*: Ritmikus mozgás, énekes játék. OPI, Bp. 1990.
- Zilahy Józsefné*: Óvodai nevelés játékkal, mesével Szoroban, 1994.
- Durell*: National Geographic 1995.
- Óvodai nevelés országos alapprogramja OPI, 1996.
- Forrai Katalin*: Ének az óvodában EMB, 1997.
- Vekerdy Tamás*: Az óvoda és az első iskolai évek Óvodai nevelés 1997.
- C.G.Jung*: Gondolatok az apáról, anyáról és a gyermekről
Kossuth Kiadó, Budapest, 1997.
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes*: Gyermeklélektan Gondolat-Medicina, 1997.
- Dr. Hegyi Ildikó*: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban.
Okker Oktatási Iroda, Budapest, 1998
- Független Pedagógus Fórum dokumentuma*: Pedagógusok etikai kódexe
Budapest, 2001
- Körmöci Katalin*: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában
Fabula Bt. 2001.
- Az integrált óvodás gyermek Bp. 2001.
- Körmöci Katalin*: Projekt módszer az óvodában. Nemzeti Tankönyvkiadó,
Bp. 2004.
- Wirkerné Vasvári Éva*: Óvodai mozgásfejlesztés – népi játékokkal
Nemzeti Kulturális Alap támogatásával a Hagyományok Háza kiadásában, 2008.
- Csányi, T. – Gergely, I.* MOZGÁS, avagy tennivalók az óvodai testnevelés
témakörében II. Változások az Óvodai nevelés országos alapprogramjában:
kihívások, feladatok című konferencia. Kecskemét, 2010.
- Gergely Ildikó*: Mozgásos játékok kézikönyve 1.
Egyszerű futójátékok: Mit? Miért? Hogyan? Bp. 2013.

Idézetek jegyzéke

- (1) *Független Pedagógus Fórum dokumentuma: Pedagógusok etikai kódexe*
Budapest, 2001.
- (2) *C.G.Jung: Gondolatok az apáról, anyáról és a gyermekről*
Kossuth Kiadó, Budapest, 1997.
- (3) Óvodai nevelés országos alapprogramja
OPI, 1996.
- (4) *Zilahy Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével*
Szoroban, 1994.
- (5) *Forrai Katalin: Ének az óvodában*
EMB, 1997.
- (6) *Pestalozzi: Válogatott műveiből- Nevelés történet* Tankönyv kiadó, Bp. 1959.
- (7) *Durell: National Geographic*
1995.
- (8) *Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek*
Óvodai nevelés 1997.